

Minnisblað

Alþingi
Erindi nr. P 141/1678
komudagur 19.2.2013

Viðtakandi: Umhverfisnefnd Alþingis
Höfundar: Forstöðumenn sjö náttúrustofa (Gunnar Þór Hallgrímsson, Ingvar A. Sigurðsson, Jón Ágúst Jónsson, Róbert A. Stefánsson, Þorkell Lindberg Þórarinnsson, Þorleifur Eiríksson og Þorsteinn Sæmundsson) f.h. Samtaka náttúrustofa (SNS)
Dags.: 19. febrúar 2013
Efni: Samstarf náttúrustofa, Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar

---

Í framhaldi af fundi fulltrúa Samtaka náttúrustofa með umhverfisnefnd Alþingis þann 18. febrúar 2013 eru hér umbeðnar upplýsingar um samstarf náttúrustofa, Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar á árinu 2012. Fyrst er talið upp hvað sagt er um samstarf þessara stofnana í lögum nr. 60/1992 og í samningum sveitarfélaga við umhverfis- og auðlindaráðuneytið.

Lög og samningar við sveitarfélög

Í lögum nr. 60/1992 um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur er kveðið á um samstarf náttúrustofa við Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun með eftirfarandi hætti:

- Í 3. gr. laganna segir að **forstjóri Náttúrufræðistofnunar Íslands skuli boða árlega til fundar með starfsmönnum Náttúrufræðistofnunar og forstöðumönnum náttúrustofa** til að samræma starfsemina og greina frá niðurstöðum rannsókna.
- Í 9. gr. laganna segir m.a. að **náttúrustofur og Náttúrufræðistofnun Íslands skuli hafa með sér samvinnu samkvæmt nánari ákvörðun þeirra hverju sinni.**
- Í 11. gr. laganna er kveðið á um samstarf við ríkið og stofnanir þess, auk þess sem sérstaklega er kveðið á um samstarf við umhverfisstofnun, í tveimur af helstu tilgreindum hlutverkum náttúrustofa:
  - d. **að veita ráðgjöf, sinna rannsóknum og sjá um vöktun gegn greiðslu** á verksviði stofunnar **að beiðni sveitarfélaga, ríkis eða stofnana þeirra**, einstaklinga, fyrirtækja eða annarra aðila,
  - e. að annast almennt eftirlit með náttúru landsins, sbr. 7. gr. náttúruverndarlaga, nr. 44/1999, einkum í þeim landshluta þar sem náttúrustofan starfar; **Umhverfisstofnun skal gera samning um slíkt eftirlit við náttúrustofur sem staðfestur er af ráðherra.**

Í nýgerðum samningum sveitarfélaga við umhverfis- og auðlindaráðuneytið um rekstur náttúrustofa segir ennfremur um samstarf þeirra við Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun: „Umhverfis- og auðlindaráðuneytið skal funda reglubundið, en þó eigi sjaldnar en árlega, með forstöðumönnum náttúrustofa, formönnum stjórna náttúrustofa, Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar. Boða skal til fyrsta fundar á árinu 2013 þar sem farið er yfir þau verkefni sem ofangreindar stofnanir hafa falið náttúrustofum á grundvelli d-

og e-liðar 11. gr. laga um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur og samstarf þessara stofnana eins og getið er um í 9. gr. sömu laga.“ Sambærilegt ákvæði var að finna í eldri samningum.

Framkvæmd samstarfs – staðan í dag

Fram að þessu hefur formlegt samstarf náttúrustofa við Náttúrufræðistofnun og Umhverfisstofnun verið lítið. Formleg samstarfsverkefni, skipt upp eftir náttúrustofum árið 2012 voru:

- **Náttúrustofa Vestfjarða:** Umhverfisstofnun eða Náttúrufræðistofnun hafa ekki útvistað verkefnum til Náttúrustofu Vestfjarða. (Náttúrustofa Vestfjarða er með verkefni sem eru tilkomin vegna tillagna Vestfjarðanefndar og mótvægisáðgerða vegna þorskaflasamdráttar og vinnur í samstarfi við Náttúrufræðistofnun Íslands. Þessi verkefni eru fjármögnuð sérstaklega, sem hluti mótvægisáðgerða vegna þorskaflasamdráttar).
- **Náttúrustofa Norðurlands vestra:** Engin verkefni 2012.
- **Náttúrustofa Norðausturlands:** Engin formleg samstarfsverkefni árið 2012 en tvö smærri verkefni þar sem leitað var eftir séfræðiráðgjöf:
  - *Landverðanámskeið UST: kennsla (1,5 mannvika).*
  - *Natura Ísland: sérfræðiaðstoð við gróðurkortlagningu (3 mannvikur).*
- **Náttúrustofa Austurlands:** Engin formleg samstarfsverkefni árið 2012 en Náttúrustofan hefur þó átt gott samstarf við starfsmenn veiðistjórnunarsviðs Umhverfisstofnunar um vöktun hreindýra og stjórn hreindýraveiða.
- **Náttúrustofa Suðurlands:** Úttekt á fuglalífi í Dyrhólaey 2012. Gerð fyrir Umhverfisstofnun.
- **Náttúrustofa Suðvesturlands:** Stofan gerði tímabundinn samstarfssamning við Náttúrufræðistofnun um vinnu við fjörukortlagningu í verkefninu Natura Ísland.
- **Náttúrustofa Vesturlands:** Engin verkefni 2012.

Meginhluti þess samstarfs sem náttúrustofur hafa haft við Náttúrufræðistofnun Íslands hefur verið óformlegt, á milli starfsmanna. Hefur það í raun gengið mjög vel en í þeim verkefnum eru báðar stofnanir að leggja til sína vinnu og verkefni eru sameiginleg. Nokkuð er þó einnig um að náttúrustofur leggi til vinnu og annan kostnað í verkefni sem eru alfarið á könnu Náttúrufræðistofnunar og náttúrustofur eru ekki formlegir þátttakendur í. Má þar nefna t.d. rjúpnavöktun, vöktun arnarstofnsins, vetrarfuglatalningu og rannsóknir á heilbrigði rjúpnastofnsins.

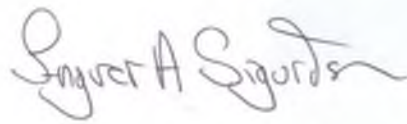
Aðeins tvisvar sinnum hefur umhverfisráðuneytið boðað til samráðsfundar á milli náttúrustofa, Náttúrufræðistofnunar Íslands og Umhverfisstofnunar, sbr. samning um rekstur náttúrustofanna við sveitarfélög.

Árlega fá náttúrustofur boð um þátttöku í ársfundi Náttúrufræðistofnunar, þar sem þeim er boðið að halda stutt erindi um starfsemi sína. Ekki er hægt að segja að það sé í samræmi við að árlega skuli fundað „til að samræma starfsemina og greina frá niðurstöðum rannsókna“, sbr. lagaákvæðið.

Framtíðarsýn

Samtök náttúrustofa sjá fyrir sér að samstarfi við Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun verði komið í formlegra ferli og verkefnum þessara ríkisstofnana verði beint til náttúrustofanna í meira mæli en nú er, sbr. anda laganna um Náttúrufræðistofnun og náttúrustofur og hugsuninni á bak við stofnun náttúrustofanna.

Virðingarfyllt, f.h. Samtaka náttúrustofa (SNS),

Ingvar A. Sigurðsson, formaður